

DE NIEUWE KAMPIOENEN WINNAARS

De tasdrager, de bijsteller en de motivator

Een expertpanel heeft Optiqua, Priva en Photanol aangewezen als meest veelbelovende bedrijven. De ondernemers achter deze bedrijven hadden ze tot nu toe niet in levenden lijve getroffen. Een verslag van drie ontmoetingen.

Door Klaas Broekhuizen en Ilse Zeemeijer

'Voorbeeld voor Nederland'

Jos-Willem Verhoef (49) is ongeduldig. Hij maalt en belt met steeds dezelfde vraag: waarom hebben de zes experts van De Nieuwe Kampioenen juist zijn Optiqua uitverkoren als een van de drie meest belovende bedrijven voor palweg de komende tien jaar?

In het WTC op Schiphol treft Verhoef twee van die experts: psycholoog en filosoof Peter van Lieshout en voormalig bestuursvoorzitter van de universiteit van Wageningen Aalt Dijkhuizen. Verhoef is op Schiphol om zijn producten — die vervulling van water registreren en analyseren — te verkopen aan een Brits en drie Amerikaanse waterbedrijven. Een afspraak bij de luchthaven scheelt zijn klanten (en de experts) een reis naar Enschede.

Van Lieshout en Dijkhuizen zijn nieuwsgierig naar zowel 'de tent' als 'de vent'. De tent heeft Verhoef in zijn tas: een handzaam apparaat waarin optische sensoren realtime drinkwater doormeten. Zodra de zogenaamde brekingsindex van licht door water iets verandert, is er reden om te onderzoeken wat er aan de samenstelling van het water is veranderd.

Daar is het tweede product van Optiqua voor gemaakt: een laboratorium in het veld' dat snel uitzoekt of er bijvoorbeeld pesticiden in het water zijn terechtgekomen. Dat

Naam
Optiqua
Omzetambitie
€115 mln in 2025
(2014: €2 mln)
Aantal werknemers
18

lab past net niet in de tas, dus daar biedt een foto uitkomst.

Het geheim van het succes ligt volgens Verhoef in de drie-eenheid van techniek, financiering en marketing. Met de techniek op zak overtuigt bedrijfs-econoom Verhoef investeerders en subsidieverstrekken. Met dit geld (zonder subsidies waren we niet van de grond gekomen) ontwikkelt Optiqua de eindproducten. Het Nederlandse Vitens en

'Die laat zich niet opzij duwen'

Peter van Lieshout (links op de foto) en Aalt Dijkhuizen (rechts) over Optiqua-directeur Jos-Willem Verhoef (midden).

FOTO'S: CEES ELZENGA, NGOC BINH TRAN

het waterbedrijf van Singapore zijn vervolgens als eerste en meedenkende kopers net zo belangrijk als de subsidies.

'Nu moeten de producten zo snel mogelijk internationaal worden uitgerold', zegt Verhoef, die via snelle expansie wil voorkomen dat eventuele concurrenten een kans krijgen. Verhoef is een optimistische man. Het onderwijs in Nederland is goed en er is voldoende geld. Hij heeft maar één tip voor de Haagse beleidsmakers: houd succesvolle subsidieregelingen — zoals het al gesneuvelde Innovator — langer in de lucht en kies voor weinig grote in plaats van veel kleine subsidiebedragen.

Na bijna anderhalf uur dik Verhoef met de vraag die hem zo bezighoudt: waarom Optiqua? Dijkhuizen en Van Lieshout laten zich niet onbetuigd: zuiver drinkwater is een belangrijk toepassingsgebied, de technologie is prachtig en er zijn wereldwijde toepassingsmogelijkheden. Verder is er al omzet en grote klanten denken actief mee over de verbetering van het product. Optiqua is een voorbeeld voor Nederland en dit succes stimuleert anderen.

Zodra 'de vent' afscheid heeft genomen, laten de experts zich ook over hem in de positiefste zin uit. 'Die laat zich niet opzij duwen', concluderen de experts unaniem.

Achter op planning

Expertpanelid Dirk Hoorn laat er geen gras over groeien. Photanol mag dan gekozen zijn tot Nieuwe Kampioen 2015, dat betekent niet dat het bedrijf niet kritisch aan de tand mag worden gevoeld. Zodra Hoorn met commissaris Peter van Gelderen (44) en directeur Dirk den Ouden (34) aan tafel zit, vraagt hij: 'Heeft jullie oorspronkelijke doelstelling niet gefaald?'

Hoorn, mede-eigenaar van de investeringsmaatschappij Convent Capital, doet op de ambitie van het jonge chemiebedrijf om een alternatief voor fossiele brandstoffen te ontwikkelen. Dat wil Photanol doen met behulp van bacteriën die CO₂ en zonlicht om kunnen zetten in chemische producten. Juist met de ontwikkeling van brandstof loopt het bedrijf achter op de oorspronkelijke planning, zo zei oud-directeur Michel Lensink eerder tegen het FD. 'Ik denk dat we bij de "oude" olielijzen, van rond de €120 per vat, over zeven tot tien jaar een op prijs concurrerend product op de markt kunnen hebben.' Het bedrijf richt zich daarom eerst op geur- en smaakstoffen.

Den Ouden, die in april het stokje van Lensink overnam, begrijpt de vraag. 'Ik heb het liever over voorschrijdend inzicht dan falen. Toen Photanol begon, was het businessplan groots en meeslepend. Het bedrijf

Naam
Photanol
Omzetambitie
€100 mln in 2025
(2014: €0)
Aantal werknemers
18

wilde de wereld verbeteren, grote volumes halen en grote afzetmarkten bereiken. Dat bleek 'wishful thinking'. Daarom gaan we nu eerst met een product beginnen dat vanaf het begin winstgevend is. Op deze manier kunnen we verder groeien, zodat we uiteindelijk brandstof kunnen ontwikkelen.' Over twee tot vier jaar verwacht het bedrijf op commerciële schaal geur- en smaakstoffen te produceren.

'Photanol blijft nog heel wat jaren een keurige supporter van de BV Nederland'

Dirk den Ouden (rechts op de foto). Links: Dirk Hoorn.
FOTO'S: PETER STREUTJUS, NGOC BINH TRAN

AlzoNobel is een van de partners van Photanol, zegt Den Ouden trots. Hoorn speelt opnieuw de advocaat van de duivel. Want heeft de technologie van de start-up werkelijk een impact op de CO₂-uitstoot van het grote chemieconcern? 'Als je kijkt naar de totale wereldproductie van CO₂ en wat wij met Alzo doen, dan is dat een druppel op de gloeiende plaat', beaamt Den Ouden. 'Maar als je over tien jaar naar grote industriële complexen kijkt, dan zul je zien dat een deel van de CO₂-uitstoot door een systeem van Photanol gaat. Dat is de impact gigantisch.'

Photanol is voor zijn financiering volledig afhankelijk van geldschietten en subsidies. Het bedrijf heeft nog tot eind dit jaar geld in kas, zegt commissaris Van Gelderen, die durfinvesteerder Icos Capital vertegenwoordigt. Een nieuwe investeringsronde is in voorbereiding.

Photanol kan over twee tot vier jaar worden verkocht of naar de beurs worden gebracht, schat hij in.

Directeur Den Ouden verwacht dat Photanol 'nog heel wat jaren een keurige supporter van de BV Nederland blijft'. Maar, voegt Van Gelderen daar lachend aan toe: 'Als de aandeelhouders geld kunnen verdienen, verlaten ze het bedrijf wel naar het buitenland.'

Zie ook:

Maandag in Newsroom

Wilt u De Nieuwe Kampioenen in levenden lijve ontmoeten? Presentator Paul van Liempot ontmoet tijdens de radio-uitzending van BNR Newsroom op 18 mei het succes van deze veelbelovende bedrijven. U bent vanaf 17.00 uur welkom in café Delphine in Amsterdam. Aanmelden kan via fd.nl/events.

FD Publieksprijs

Nu het expertpanel Priva, Optiqua en Photanol heeft aangewezen als winnaars, is de keuze aan het publiek. Wie verdient volgens u de titel 'Nieuwe Kampioen 2015'? U hebt tot maandagmiddag 18 mei 13.00 uur de tijd om uw stem uit te brengen op www.fd.nl/publieksprijs.

'Die mindset, dat stukje lef'

Op het door kassen omgeven hoofdkantoor van Priva treffen twee experts CEO Meiny Prins (52), Hoogleraar ondernemerschap Justin Jansen en ondernemer Alex Oostvogel zijn naar het Westland afgevoerd om te kijken of hun keuze voor Priva de juiste is. Het bedrijf ontwikkelt apparatuur voor de klimaatbeheersing en procesautomatisering in gebouwen en kassen. Glasuinbouwers over de hele wereld weten bijvoorbeeld dankzij computers van Priva met minder energie en water meer gewassen te produceren. Zo levert Priva een computer die precies registreert hoeveel dorst een plant heeft en het water doseert.

Tijdens het gesprek wordt snel duidelijk dat Prins de master strategisch management heeft gevolgd aan de Erasmus Universiteit, waar Jansen doceert. Managementtheorieën en boektitels vliegen over tafel. 'De kenniscreërende organisatie van Nonaka en Takeuchi heeft me zo getriggert' zegt Prins. De Japans onderzoekers laten in dit werk zien hoe je de organisatie in moer richten om werknemers aan te spreken om nieuwe vaardigheden aan te leren. 'Toen ik in 2005 bij Priva begon, ben ik dat meteen gaan implementeren.' Jansen knikt instemmend.

Het in de praktijk brengen van alle innovatie-

Naam
Priva
Omzet 2014
€62 mln
Aantal werknemers
450

theorieën is een flinke klus, zegt Jansen. 'Het devies is: gij zult innoveren als er crisis is. Maar ga er maar aan staan. Dat is lang niet altijd makkelijk.' Toch is het Priva gelukt om de afgelopen jaren 25% tot 30% van de omzet in innovatie te steken.

Jansen wil graag weten hoe het bedrijf dit heeft volgehouden. Prins: 'Het is een groot voordeel dat wij als familiebedrijf geen externe aandeelhouders hebben. Winst is voor ons

'Het devies is: gij zult innoveren als er crisis is. Maar ga er maar aan staan'

Meiny Prins, op de foto gefotografeerd door Alex Oostvogel en Justin Jansen (r).
FOTO'S: WIEBIE KIESTRA, NGOC BINH TRAN

geen doel op zich. Daarvoor kun je meer in de onderneming investeren.'

Jansen is onder de indruk. 'Veel organisaties vallen in tijden van crisis terug op efficiëntie, omdat je daarmee de kortetermijnoverlevingsdrang verhoogt. Maar voor de lange termijn is innovatie nodig. Daarom is het zo knap dat Priva er wel in slaagt om te blijven investeren in R&D.'

Maar, benadrukt Oostvogel, om verder te groeien is ondernemerschap binnen het bedrijf cruciaal. Dat is vaak lastig binnen grotere bedrijven, weet hij uit ervaring. Prins beaamt dat het een van de grote uitdagingen is. 'Maar als we iets nodig hebben om te groeien, is dat ondernemerschap binnen het bedrijf. Die mindset, dat stukje lef.'

Daar probeert Prins onder meer te stimuleren door haar medewerkers intern colleges te laten volgen over boeken over ondernemen die zij zelf heel inspirerend vond.

Justin Jansen stelt na het gesprek theoretisch vast dat de theorieën die hij doceert met succes in de praktijk worden toegepast. 'Het is goed dat Meiny inzet op intern ondernemerschap. Het madenken over nieuwe manieren is nu nog te veel geconcentreerd in de top. Als het Meiny lukt om de organisatie te veranderen, dan hoeft ze straks minder aan te sturen.'